

DEPARTMENT OF BASIC EDUCATION

PUBLIC EXAMINATIONS

2011 - 11 - 10

PRIVATE BAG X 110
PRETORIA 0001

Ditjupeweng tsa pampiri ena di se sebediswe ntle ho tumello

Phetla

M.A.B.E
EXT MODERATOR
28/11/2011

28/11/11
Moloye

28/11/11
Phetla

Approved:
EXTERNA MODERATOR

Memorandamo ona o na le maphe a 27.

MATSHWAO: 80

28/11/2011
Chief Examiner
M.A.B.E

MEMORANDAMO

PUDUNGWANA 2011

PAMPIRI YA 2 (P2)

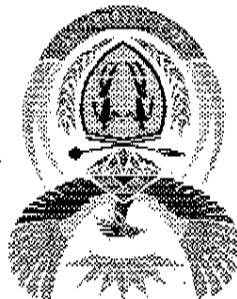
SESOTHO PUO YA LAPENG (HL)

KEREITE YA 12

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

Department
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

basic education

Phetla
Ems

Ditupeweng tsa pampiri ena di se sebediswe ntle ho tumello

- Maemong ao motshwayi a fumanang mohlahlobuwa a arabille dipotso tse ngata ho feta palo e behilweng, motshwayi a tshwaye feela karabo ya pele (mohlahlobuwa ha a lokele ho araba mofuta e mmedi (mofuta wa potso e telele le ya mofuta wa dipotso tse kgutshwane) ya dipotso mofuteng o le mong wa sengolwa).
- Haeba mohlahlobuwa a arabille dipotso ka bone ba tsona ditlhokiso tse seo a ithuteng tsona KAROLONG YA A, motshwayi a tshwaye feela dipotso tse pedi tsa pele.
- Haeba mohlahlobuwa a arabille dipotso ka bobedi ba tsona ditlhokiso tse seo a sa ithutang tsona KAROLONG YA A (Pakeng tsa Potso ya 5 le ya 6), motshwayi a tshwaye potso e le nngwe feela e qalang.
- Haeba mohlahlobuwa a arabille dipotso tse pedi tsa mofuta wa dipotso tse kgutshwane kapa a arabille tse pedi tsa mofuta wa dipotso tse telele KAROLONG YA B le ya C, motshwayi a tshwaye karabo ya pele, mme a tlhele ya bobedi. Athe ha a arabille dipotso ka bone ba tsona, motshwayi a tshwaye karabo ya pele ho Karolo e nngwe le e nngwe, ha feela mohlahlobuwa a arabille potso e le nngwe ya mofuta wa dipotso tse telele le e le nngwe ya mofuta wa dipotso tse kgutshwane.
- Maemong ao mohlahlobuwa a nehelaneng ka dikarabo tse pedi, ya pele e fosahetse mme ya bobedi yona e nepahetse; motshwayi a tshwaye karabo ya pele, mme a tlhele e latelang.
- Haeba mopeleto o fosahetse hoo o amang moelelo, motshwayi a fosise karabo e [walo, empa haeba mopeleto o sa ame moelelo, karabo e [walo e tshwauwe e nepahetse.
- *Mofuta wa potso tse telele* (ya mogoqo): Ha dolelele ba mogoqo bo le ka tlase (kgutshwane) ho palo ya mantsewe e behilweng, motshwayi a se behe kollo hobane mohlahlobuwa o se a nise a iphile ka mosing. Athe haeba mogoqo o le molelele haholo, motshwayi a tshwaye ho feta moedi wa palo ya mantsewe a behilweng ka mantsewe a 50 (mogoqo o ngoilwang ka ho takatsa), mme a se tswelle pele ho tshwaya karolo e latelang.
- *Mofuta wa dipotso tse kgutshwane*: Haeba mohlahlobuwa a sa sebedisa mantshao a puo a supang qotso (di-a-bulwa le di-a-kwalwa) moo a lokelang ho qotsa, motshwayi a se behe kollo.

TATAISO HO BATSHWAYI:

Sesotho Puo ya Lapeng (H/L)P2

NSC – Memorandum

DBE/Pudungwana 2011

KAROLO YA A: RUBRIKI YA HO LEKANYETSA POTSO E TELELE (YA MOQOQO) THOTHOKISO

<p>RUBRIKI YA HO LEKANYETSA POTSO E TELELE (YA MOQOQO) BAKENG SA HO TSHWAYA THOTHOKISO PUO YA LAPENG MATSHWA A 10</p>	<p>PUO Sebopeho, thophiso ya mehopolu le nehelano e nang le neheletsano e mohlalane e lebisang thalohanyong ya sehloholo (potsa) ya puo, setaele, sehala, teo a di sebediseng temeng.</p>	<p>Phihlelo e babatsehang Sebopeho se na le kgothatano e babatsehang. Saeleleka le qeelo di hlalitswe ka tsela e babatsehang. Dintlha di kopilwe ka bohale, mme di lahisa thalohanyong ya moqoqo o toma, o kgothatang.</p>	<p>E kgabane Sebopeho sa moqoqo wa hae se hlalitswe ka boqabane. Saeleleka le qeelo di hlalitswe ka boqabane, mme di paka kutlwisiso. Mehopolu le dintlha di a tsamaea, mme di a hlalohanyeha. Tshobediso ya puo, sehala le setaele di nepahetse mme di loketse sephiso. Nehelano e entswa ka boqabane.</p>	<p>Phihlelo e ntle Sebopeho sa moqoqo se a utlwisiswa, mme dintlha di behiwe ka taelano. Saeleleka, qeelo le diratswana tse ding di hlalohanyeha ka tsela e nang le mohlalane. Dintlha di hlalitswe ka tsela e nang le mohlalane. Tshobediso ya puo, sehala le setaele di nepahetse ka tsela e nepahetseng.</p>	<p>Phihlelo e mathareng Ho na le buqaki ho seng bokepe ba kore sebopeho sa moqoqo se hlalitswe ka tshwanano. Moqoqo o bontsha thophiso e mathareng, mme kgothatano ya ditlhamana moqoqong ke e mathareng. Tshobediso ya puo, sehala le setaele di thabela ditlholo tsa molleho. Popo ya diratswana bohoko ka e nepahetseng.</p>	<p>Phihlelo e toofo Sebopeho se bontsha dipotso tsa moralo. Maelano ya dintlha ha e a hlalohanyeha ka tsela e e seng tshwanano. Dipotso tsa tshebe-diso ya puo di totoketse. Sehala le setaele di sebediswe ka tsela e fosa-leseng, mme ha di a lokela sephiso ea ho ngola molata ona wa mosebetsi. Popo ya diratswana na ke e fosa-leseng.</p>	<p>Karolwana feela Sebopeho ha se a hlalwa ka tshwanano, mme se nyolobetsa moqoqo wa seo a bakeng ho se bua. Dipotso tsa tshobediso ya puo le ya setaele di a sitisa, mme di nyolobetsa moqoqo ka hloleholi. Sehala le setaele di sebediswe ka tsela e fosa-leseng, mme ha di a lokela sephiso. Popo ya diratswana ke e fosa-leseng.</p>	<p>Ha ho phihlelo. Ha ho kopaki ho tekanyeng ho thohanyong ho moqoqo o ngotswa ho tshobediso le sebopeho. Nehelano ha e bontshwe hore o utlwisisa potso. Dintlha di hlalitswe ka tsela e fosa-leseng, mme di a hlalohanyeha le letho. Tshobediso ya puo, e sehala le setaele le sehala di fosa-leseng, mme diratswana le kgothatano ha di yo.</p>
<p>DIKAHARE Kutlwisiso ya potso, bohoko ba tshobetswe ya taha (sebhoko), kutlwehato le mohlalane (tshesiso) ya thothokiso ka mabaka.</p>	<p>Kgato ya 7 Pihlelo e babatsehang 80-100%</p>	<p>Kgato ya 7 80-100%</p>	<p>Kgato ya 6 70-79%</p>	<p>Kgato ya 5 60-69%</p>	<p>Kgato ya 4 50-59%</p>	<p>Kgato ya 3 40-49%</p>	<p>Kgato ya 2 30-39%</p>	<p>Kgato ya 1 0-29%</p>
<p>- O bontsha kutlwisiso e lekanyeng ya potso, mme ahlaha tsolhe di utlwisiswe ka bohoko le ka boqabane. - O arabela potso ka bohale le ka tsela e babatsehang. - O hlalisa dintlha tsa hae ka tsela e babatsehang ka ho di hlalohanyeha ka mohlalane e fosa-leseng. - O bontsha kutlwisiso e lekanyeng le e babatsehang ya sengolwa sa molata, mme o hlalohanyeha ka mohlalane.</p>								

Dirupuweng tsa pampiri ena di se sebediswe ntle ho tumello

Phetla

Handwritten signatures and initials:
 - Top left: A large, stylized signature.
 - Middle left: A signature that appears to be "MS".
 - Middle right: A signature that appears to be "MS".

Sesotho Puo ya Lapeng (HL)YP2

NSC – Memorandumo

4

DBE/Pitsofungwana 2011

DIKAHARE	Kgato ya 7	Kgato ya 6	Kgato ya 5	Kgato ya 4	Kgato ya 3	Kgato ya 2	Kgato ya 1
<p>- O bonstha kutlwisiso e lebelang ya potso ka tsela e kgabane, mme dintlha tsobhe di utloelotse ka boholo.</p> <p>- O araba potso ka boholo le ka tsela e tshehetsang.</p> <p>- O rehelane ka dintlha tse tliwahalang tsa metuta e tapaneng, mme o di tshehetsa ka tshehetsano ho hahla thothokisoeng.</p> <p>- O bonstha kutlwisiso e babaksehlang ya motuta orra wa sengolwa, esita le ya thothokiso.</p>	7½–8½	7–8	6½–7½	6–7	5½–6½	5–6	4½–5½
<p>- O bonstha kutlwisiso e lebelang mme o hlakosa potso hantle ka tsela e kgabane.</p> <p>- Dikarabo tsa lae di a utlwahalala.</p> <p>- Tse ding tsa dintlha tseo di hlakotse di na le moko, leha e se dintlha kapaletsa tse tshehetsangeng ka tshehetsano.</p> <p>- O bonstha kutlwisiso e ntle ya sengolwa le ya thothokiso.</p>	7–8	6½–7½	6–7	5½–6½	5–6	4½–5½	4–5
<p>- O bonstha kutlwisiso e mahareng ya potso leha a sa utlilla dintlha tsobhe ka boholo.</p> <p>- Tse ding tsa dintlha di tshehetsa karabo ya hae ka tshehetsano.</p> <p>- Boholo ba tse ding tsa dintlha tsa hae di tshehetsane, leha boipaki e se ho kgodisang hakaalo.</p> <p>- O bonstha kutlwisiso e mahareng ya sengolwa le ya thothokiso.</p>	Kgato ya 4 Phihlelo e mahareng 50–59%						

Difupeneng tsa pampiri ena di se sebediswe ntle ho tumello

Phetla

ENS

MS

Sesotho Puo ya Lapeng (HL)/P2

NISC – Memorandum

5

DBE/Pudungwana 2011

<p>- O bontsha bojete ho seng bakae ha ho araba potso. - O bontsha kutlwisiso e sa lebang hakealo ya ho araba se botswang. - Ditlha isa hae ha di kgodise hakealo, mme tiseiso e a fokotokola ho tswa thohokisong. - O bontsha kutlwisiso e thekethekeselang ya molata wa sengolwa le ya thohokiso.</p>	Kgato ya 3 Phihlelo e fofo 40–49%	Kgato ya 7	Kgato ya 6	Kgato ya 5	Kgato ya 4	Kgato ya 3	Kgato ya 2	Kgato ya 1
<p>DIKAHARE - Kutlwisiso ya hae ya potso e bontshala e fokola haholo. - O isanawa a pheta pheta ditlha, mme ka nako e nnywe o tswile lekoleng. - Ditlha tsa hae ha di bontshe kutlwisiso e tabileng, mme ha di tshetsewa ho tswa thohokisong. - Kutlwisiso ya hae ya sengolwa le thohokiso ke tsa fokolang haholo. - Karabo e bontsha e na le kamano le potso, empa ho thala ho utlwisisa se a se hlaloseang. - Leta karabo tsa hae di na le kamano e tlang le potso, ditlha tsa hae ha di utlwisisa. - O aisa boitlamo bo fokolang ua ho araba potso, empa ditlha tsa hae di hoka tshetseho ho tswa thohokisong. - Kutlwisiso ya hae ke e fokolang haholo ya sengolwa mme ho le ya thohokiso.</p>	Kgato ya 2 Karolwana feela 30–39%				4–5	3½–4½	3–4	1–3½
<p>Kgato ya 1 Ha ho phihlelo 0–29%</p>						3–4	1–3½	0–3

Ditupetweng tsa pampiri ena di se sebediswe ntle ho tumello

Phella

Phella

EMS

Ditlaperweng tsa pampiri ena di se sebediswe ntle ho tumello

Dintla tsa bonono tse tumanwang mona ke tsena:

- Thothokiso ena ke **kodiamalla**. Sethothokisi se a lla se lilela ba seng ba le siyo lefatsheng le ka kwano.
- Moleng wa 1 le wa 2 re fumana **lehokela /neletsano (neletsano)/hlaahlela/ phetapheto ya mantse e tshakalitseng** e bopliweng ka mantse ana **re setse** mme sebetse sena sa bothothokisi re boela re kopana le sona moleng wa 5 le 6 ka ona mantse ao. Molemo wa sona ke ho ntshetsa pele mohopolo o qholoditsweng molathothokisong o ka hodimo le ho hokahanya mela ya thothokiso.
- Moleng wa 7 re fumana **kgonyetso**. Yona e bopliwe ka **'Fela'**. Lentsewe lena le honyeditswe ka ho tihelwa ha sehlongwapela **Se-**. Mantsewe a mang a re bopeleng kgonyetso ke ana a latalang: mola 4 'fifi'; mola 8 'fatsheng'; mola 10 'Nyeleli'; mola 16 'Fate' le mola 18 'dopong'. Mosebetse wa sebetse sena sa bothothokisi ke ho fokotsa bolelele ba dinoko tsa lentsewe le ho eketsa sefutho/ sekghala/ lebatama la lentsewe.
- Moleng ya 5 le 20 re fumana **sejura/kgfutsohare/molakgefutso**. Kgfutsohare e bonahala ka letshwao la ho bala ka hara mola. Yona e:
  - o thusa ho lekalekana moelelo wa mantsewe a tiang pele ho yona le a e latalang,
  - o katha morethetho wa thothokiso,
  - o fokotsa bolelele ba molathothokiso.
- Qalong ya mela ya 13 le 14, 18 le 19 re fumana **hlaahlela e qalang/ phetapheto e tsepameng ya mantse/neletsano**. Mosebetse wa sebetse sena sa bothothokisi ke ho hokahanya mela ya thothokiso.
- Moleng ya 8, 15, 19 re fumana **tatlano** e sa tswaeleheng ya mantsewe. **Tatlano** ena e bitswa **anastrofi** mme e sebediswa ka sephoo sa ho hatella le ho natifisa thothokiso.
- Moleng ya 2 le ya 3 re fumana **phetapheto ya moelelo**. Sena se bopliwe ka tshbediso ya mantsewe a hlalolang ntho e le nngwe. Mantsewe a sebedisitsweng ke ana a latalang: **'otlwa', 'tjwa', 'tjwa', 'tjwa'**. Mosebetse wa phetapheto ena ke ho hatella/sidilella/toboketsa/ matlafatsa mohopolo o jerweng ke mantsewe ao.

KAROLO YA A: DITHOTHOKISO

POTSO YA 1: Ba ile, ba ile - RM Ramathe

DITAELO HO BATSHWAYI:

Motshwayi a bale nehelano ya mohlahlobuwa e lokelang ho hlahiswa sebopelohong sa mogoqo. Mogoqo o lokela ho arabela potso e tshethehlieng thothokisong e hlahisitsweng. Motshwayi a tadime makgetha ana a mabedi a latalang ha a tshwaya mogoqo ona:

- Dikahare
- Tshbediso ya puo

Dikahare

Kutlwisiso ya potso: potso ba tshakatsheko ya ditaba (sehlooho), kutwahalo le metafatso (tuisetso) ya taba ka mabaka (a tshethehlieng thothokisong e bopliweng). Baking sa dikahare motshwayi a tadime dintlha tse latalang nehlanong ya mohlahlobuwa (ela hloko hore dintlha di ke ke tsa behwa ka tatlano e hlaleng mora):

Pheta
EMIS

Difupeweng tsa pampiri ena di se sebediswe ntle ho tumello

Dik : Kg
TP : Kg
Matshwao =

Sekala sa tekanyetso

Dik = Dikahare
TP = Tshbediso ya puo
Kg = Kgato

Dikgutsufatso

Qetellong ha motshwayi a se a nehelana ka matswao a sebedise tataiso ena e latelang:
Ha motshwayi a se a badile nehelano ya mohlahlobuwa, a abele mohlahlobuwa matswao a ajwa ka ho sebedisa ruburiki e leqepheng le latelang. Tekanyetso e etswa ka ho beha kapa ho bekga mosebetsi (nehelano) wa mohlahlobuwa kgatong e itseng (ho tloha ho Kgato ya 1 ho isa ho Kgato ya 7) ruburiking. Kgato e nngwe le e nngwe e na le tihaloso, mme tihaloso e itshelellile makgetheng ana a mabedi e leng, **dikahare** le **tshbediso ya puo**. Motshwayi a ele hloko hore kgato eo a e kgethleng ha a lekanyetsa, tihaloso ya yona e lokela ho tsamaelana le mosebetsi (ditaba) wa mohlahlobuwa ya lekanyetswang. Matswao a bontshitswe qetellong ya kgato e nngwe le e nngwe.

Ho elwe hloko hore nehelano e lokela ho hahiswa sebopelong sa mogoqo, mme sena se boela hore nehelano e lokela ho ralwa ka tsela ya hore ho be le selekela, mme o bopileheng ka diratswana le qetelo. Lehana nehelano e radilwe ka tsela ena, mogoqo o tlamelha ho hahiswa ka tsela e supang kgokahanano.

Ha motshwayi a se a badile nehelano ya mohlahlobuwa, a abele mohlahlobuwa matswao a ajwa ka ho sebedisa ruburiki e leqepheng le latelang. Tekanyetso e etswa ka ho beha kapa ho bekga mosebetsi (nehelano) wa mohlahlobuwa kgatong e itseng (ho tloha ho Kgato ya 1 ho isa ho Kgato ya 7) ruburiking. Kgato e nngwe le e nngwe e na le tihaloso, mme tihaloso e itshelellile makgetheng ana a mabedi e leng, **dikahare** le **tshbediso ya puo**. Motshwayi a ele hloko hore kgato eo a e kgethleng ha a lekanyetsa, tihaloso ya yona e lokela ho tsamaelana le mosebetsi (ditaba) wa mohlahlobuwa ya lekanyetswang. Matswao a bontshitswe qetellong ya kgato e nngwe le e nngwe.

- **Mohlahlobuwa a abelwe matswao tjena bakeng sa puo:**
Motshwayi a bale karabo kaofela, mme a bontshe ka letshwao (✓) dintlheng karabong yohle, mme moo mohlahlobuwa a fositseng teng motshwayi a bontshe ka letshwao (X)
- **Tshbediso ya Puo**
Sebopelo, tlhophiso ya mehopollo le nehelano e nang le nehelisano e momahaneng e lebisanng tlhalohanyong ya sehlooho mmocho le puo, setaele le sehalo tse sebedisitsweng ka nepo temeng.
- Moleng wa 15 re fumana **lebitsomatarane/lebitsokwa** le bopileheng ka lentse jena **Teduputsa** mme le sebedisetswa ho eketsa sefutno/lebatama la lentse le ho fokotsa bolelele ba molathothokiso. Lona lentse leo le ka boela la sebediswa hape e le lentse lekgohledi.
- Qalong ya temanathothokiso ka nngwe ho sebedisitswe mantse ana 'Di ile, Ba ile, Ba ile mme sena se re bopela lehaso - bohlokwaba ba lehaso ke ho hatella/toboketsa/sidilella mohopollo le ho natefisa thothokiso. Le bile le fana ka morethetho thothokisong.
- Moleng wa 20: e hahiswang ke mantse **Re kganathetse madi, re tlamuretse mahwele**.
- Moleng wa 20: re boetse re fumana phetapheto ya moelelo ka tshbediso ya mantse **'tlamuretse le kganathetse**

[Handwritten signature]
[Handwritten signature]
 Pheta

Ditupeweng tsa pampri ena di se sebediswe ntle ho tumello

[10]

- 3.5 (2) Qotso ena e hlalosa hore batho bao e leng badumedi ba na le dipha tse kang tsa ho hloka kgotso, ho ba le boikaketso le ho nyetola mme ba nahana hore bona ha ba na tsona dipha tseo, ba a halalela. ✓
 (Mohopololo wa sehlooho ke ho re Bakreste (badumedi) ba iketsa eka ha ba na diphoso empa ba ntse ba tshwana le batho ba bang)
- 3.4 (2) Ho dumella mola oo wa 14 ho kena ka ho lokoloha moleng o latehang le ho potlakisa moretho wa thothokiso/mohopololo o hlaleng moleng o ka hodimo ntshelele pele moleng o latehang. ✓
 (haeba mohlahlobuwa a itse ha ho mokgabispuo, a fuwe matshwa)
- 3.3 (2) Ke phetapheto ya sebopeliso. Mosebetsi wa phetapheto ena ke ho hatella/sidella/toboketsa/matlafatsa mohopololo o jerweng ke mantse ao/ Ho bopa moretho o tshwanang thothokiso/ Ho fa thothokiso moretho/ phetapheto ya mantse/ e tsepameng. ✓
- 3.2 (2) Ke batho bao e leng badumedi ba tumelo ya Sekreste/badumedi ba nkling tumelo ya batho ba bang/Makatoliki/Maroma. ✓
- 3.1 (2) Ke ya tomato/phogo/sesomo. Sethothokisi se utwahala eka se a rorisa athe se a phoga. ✓

POTSO YA 3: Majakane – T Leballo

[10]

- 2.6 (2) Sethothokisi se liswa ke hobane se ile sa thusa moahisane wa sona, empa kajeno moahisane eo o se a se etsa hamphe. ✓
 (Mohopololo wa sehlooho ke ho hloka nnete ha moahisane)
- 2.5 (1) B/ makatswa ke ho hloka nnete ha moahisane wa sona. ✓
- 2.4 (2) Ke ho toboketsa kapa ho matlafatsa seo sethothokisi se buang ka sona. ✓
- 2.3 (1) Phetapheto ya mantse e rapameng (o nwele)/phetapheto ya mantse. Phetapheto ya moelelo (parafini le sepiriti di tuka mollo). ✓
- 2.2 (2) Ho fokotsa bolelele/ba lentse kapa mola le ho eketsa sefutho/ sekgalahla lebatama la lentse. ✓
- 2.1 (2) Ke melathothokiso ya 3, 4, 5, 7, 10 le 11 ✓

POTSO YA 2: Ke a its'hola – Tj Mahapa

Phella
[Handwritten signatures]

[Handwritten initials]

Difuperweng tsa pampiri ena di se sebediswe ntle ho tumello

'lapeng baking sa lapeng', le 'ngwanenwa baking sa ngwana enwa' baking sa lehanya', 'katana baking sa dikatana', 'lotlo baking sa letlotlo', dinoko tsa mantse. Kgonyetso ena re e fumana mantsweng ana; hlanya sebedisetswa ho eketsa setfutho/lebatama la lentse le ho fokotsa bolelele ba Melathothokisong ya 4, 5, 7, 8, re fumana **kgonyetso** mme yona e Molathothokisong wa 5 re fumana sekapuo sa **tshwantshiso/thehelo**.

fokotsa bolelele ba dinoko tsa lentse.
'Taumoholo' Sena se sebedisetswa ho eketsa setfutho/lebatama la lentse le ho Molathothokisong wa 1 re fumana **lebitso marane/lebitso hokwa** e leng forisa athe se a phoga.

Thothokiso ena ke ya **phogo/tomatsa** sethothokisi se utlwanala eka se a **Dintla tsa bonono tse fumanwang mona ke tsena:**

tatellano e hlalalang mona):
nehlanong ya mohlahlobuwa (eia hloko hore dintla di ke ke tsa behwa ka potsong). Baking sa dikahare motswayi a tadime dintla tse latehang le mnetatso (tliisetso) ya taba ka mabaka (a tshelihleng thothokisong e Kutlwisiso ya potsi; botobo ba tshekatsheko ya ditaba (sehloho), kuttwahalo

• **Dikahare**

- Tshbediso ya puo
- Dikahare

mogogo ona:
hlahisitsweng. Motswayi a tadime makgetha ana a mabedi a latehang ha a tshwaya mogogo. Mogogo o lokela ho arabela potsi e tshelihleng thothokisong e Motswayi a bale nehano ya mohlahlobuwa e lokelang ho hlaliswa sebopeleng sa

DITAELO HO BATSHWAYI:

POTSO YA 5: Ngwana Lehlaswa – KE Ntsane

[10]

- 4.1 Thabadimahiwa. Le sebedisetswa ho eketsa setfutho/lebatama la lentse le ho fokotsa bolelele ba molathothokiso/ palo ya mantse. *[Handwritten checkmark]* (2)
- 4.2 Anastofi *[Handwritten checkmark]* (1)
- 4.3 Mosebetsi wa phetapheto ena ke ho hatella/sidilella/topoketsa/matlatata mohopolo o jenweng ke mantse ao./Ho bopa morethetho o tshwanang thothokisong/Ho fa thothokiso morethetho. *[Handwritten checkmark]* (2)
- 4.4 Molaphollatsi/enjamabamentse/molamotjete/molatswelli/phollatso/ Ho dumella mola oo wa 3 ho kena ka ho lokoloha moleng o latehang/ Se botetsweng pele, se tswela pele moleng o latehang/ ho potlakisa morethetho wa thothokiso. *[Handwritten checkmark]* (2)
- 4.5 theka *[Handwritten checkmark]* (1)
- 4.6 Temanathothokiso ena e hlalosa hore Mmadiberrane e ne e le tshobolo ya mosadi mme o ne a tshajwa ke batho a bile a le mata. *[Handwritten checkmark]* (2)

POTSO YA 4: Mmadiberrane – T Leballo

Pheta

EMJ

Dituperweng tsa pampiri ena di se sebediwe ntle ho tumello

Dik= Dikahare
P = Tshbediso ya puo

Dikgutsufatsa

Qetellong ha motshwayi a se a nehelana ka matswao a sebedise tataiso ena e
latelang:

Matswao a bontshitswe qetellong ya kgato e nngwe le e nngwe.
e lokela ho tsamaelana le mosebetsi (ditaba) wa mohlahlobuwa ya lekanyetswang.
Motshwayi a ele hoko hore kgato eo a e kgethilleng ha a lekanyetsa, tlhaloso ya yona
itshellehile makgetheng ana a mabedi e leng, **dikahare** le **tshbediso ya puo**.
ya 7) ruburiking. Kgato e nngwe le e nngwe e na le tlhaloso, mme tlhaloso e
mohlahlobuwa ka ho o beha kgatong e itseng (ho tloha ho Kgato ya 1 ho isa ho Kgato
matswao. Tekanyetsa e etswa ka ho beha kapa ho bekga mosebetsi (nehelano) wa
Motshwayi o lokela ho sebedisa ruburiki e ledipheng le latelang bakeng sa ho aba
matswao. Matswao a ajwa ka ho lekanyetsa nehelano ya mohlahlobuwa.
Ha motshwayi a se a badile nehelano ya mohlahlobuwa, a abele mohlahlobuwa
tameha ho hlaliswa ka tsela e supang kgokahano.
o bopilweng ka diratswana le getelo. Lehana nehelano e radilwe ka tsela ena, moqogo o
se bolela ho re nehelano e lokela ho ralwa ka tsela ya hore ho be le selelekele, mme
ho elwe hoko hore nehelano e lokela ho hlaliswa sebopelohong sa moqogo, mme sena

Motshwayi a bale karabo kaofela, mme a bontshe ka letshwao (v) dintlheng karabong
yohle, mme moo mohlahlobuwa a fositseng teng motshwayi a bontshe ka letshwao (X)

Mohlahlobuwa a abelwe matswao tjena bakeng sa puo:

sehalo tse sebedisitsweng ka nepo temeng.
momahaneng e lebisanang tlhohanyong ya sehlooho mmohe le puo, setaele le
Sebopelo, tlhophiso ya mehopolole nehelano e nang le nehelatsano e

Tshbediso ya Puo

se letho.

Molathothokisoeng wa 5 re fumana **tarakanyo** e botjwang ka mantswa ana
'katana le kgata'. E matlafatsa moelelo wa ho re ho ngwanenwa tlhalele ha
thothokiso.

Mosebetsi wa sebetsa sena sa bothothokisi ke ho hokahanya mela ya
mantswa e tsapameng/nehelatsano e bopilweng ka mantswa ana 'lotlo'
Qatong ya mela ya 7 le 8, re fumana **hlahela e qalang/phetapheto ya**
imakatsa kapa hona ho phoga.

seng se ntle se tseba karabo ya yona. Hona se ho etsa ka sepho sa ho
Moleng wa 7 re fumana **lebotsi**. Mona sethothokisi se botsa potso eo se
thothokiso.

qhoditsweng molathothokisoeng o ka hodimo le ho hokahanya mela ya
se bita **lehokela** mme molemo wa sona ke ho ntshetsa pele mohopolole o
tshkaletseng, e bopilweng ka mantswa ana 'a botsa' le 'batho re'. Sena re
Melathothokisoeng ya 13 le 14; 17 le 18 re fumana **phetapheto ya mantswa e**

wa thothokiso.

otloha ho mola o latelang mme bohlokwa ba ona ke ho potlakisa morethetho
wa 9 o kena ka ho otloha moleng wa 10. Molathothokiso oo o kena ka ho
letshwao la ho bala qetellong ya molathothokiso o ka hodimo mme mola oo
molaphollats/enjambamente. Sena se iponahatsa ka ho hlokeha ha
Molathothokisoeng wa 9 re fumana **molamojete**

Handwritten signatures and scribbles.

Handwritten text: EUS

Phetia

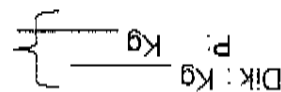
Ditfupeweng tsa pampiri ena di se sebediswe ntle ho tumello

30 MATSHWAO OHLE A KAROLO YA A:

- 6.1 Ke ya tomatsa/phogol. Sethothokisi se utiwanala eka se a rorisa athe se a phoga. Tokodiso/e hlalolang ditaba tsa ngwana wa lehaswa di phethilwe/hlalositse ho ya kamoo di etsahetseng kateng. (2)
- 6.2 Kgonyetso (katana) E sebedisetsewa ho eketsa sefutho/lebatama la lentse le ho fokotsa bolelele ba dinoko tsa mantswe/Ho hatella seo a buang ka sona/Ho natefisa puo Tarakano E matlafatse moelelo wa ho re ho ngwanenwa tjhelete ha se letho. Kapa
- Ke tshwantshiso/thehello/ho rehella dikatana (tjhelete) tseo ngwana lehaswa a nang le tsona le kgauta. (2)
- 6.3 Molathothokiso wa 7/Tlotlo ngwana o tla le ja kae? (1)
- 6.4 1 le 2 (a kgaphola) 11 le 12 (a tshwara) 13 le 14 (a bosa) 17 le 18 (batho re). (1)
- 6.5 Ho dumella mola oo wa 9 ho kena ka ho lokoloha moleng o latelang/ Se boletsweng pele, se tswela pele moleng o latelang/ ho potlakisa moretho wa thothokiso. (2)
- 6.6 Ngwana lehaswa o ile a kopa mafa a hae ho ntatae mme a tloha lapeng ho ya metseng e hote moo a ileng a senya mafa ao a hae teng. (2)

[10]

POTSO YA 6: Ngwana Lehaswa - KE Ntsane

Matshwao =

[10]

Sekala sa tekanyetso

Kg = Kgato

Sesotho Puo ya Lapeng (HL)YP2

NSC – Memorandum

12

DBE/Pudungwana 2011

KAROLO YA B LE YA C: RUBRIKI YA HO LEKANYETSA POTSO E TELELE (YA MOGOQO) PADING LE TERAMENG - MATSHWAO A 25

(Ela hloko hore matshwao ha a tshwane pakeng tsa a dikahare le a sebopeloh le tshbediso ya puo)

DIKGATO LE KABO YA MATSHWAO	DIKAHARE: Matshwao a 15		SEBOPHEHO LE TSHBEDISO YA PUO: Matshwao a 10
Kgato ya 7 Phihlrello e babatselhang 80-100% Matshwao a: 12-15	<ul style="list-style-type: none"> -O boniswa kullwisiso e tselheng ya potso, mme dintlha tsohle di utulutswe ka botlalo le ka boqhetseke. -O arabela potso ka botlalo le ka tsela e babatselhang. -O hlalisa dintlha tsa hae ka tsela e babatselhang le ho di tshelhetse ka mehla e fapaneng e hlalhang sengolweng. -O boniswa kullwisiso e tselheng le e babatselhang ya motlala ona wa sengolwa. 	Phihlrello e babatselhang Matshwao a: 8-10	<ul style="list-style-type: none"> -Sebopeloh se na le kgokahano e babatselhang. -Seleketela le qetelo di hlalutswa ka tsela e babatselhang. -Dintlha di bopaki ka boikhele, mme di lefisa tlhahiso ya moelalo o tona, o kgodisang. -Tshbediso ya puo, sehato le setaele di sutitse, mme di jhehisa tlhahiso ya moelalo o kgahlisang ebileng o nepahetse.
Kgato ya 6 Phihlrello e Kgabane 70-79% Matshwao a: 11	<ul style="list-style-type: none"> -O boniswa kullwisiso e tselheng ya potso ka tsela e kgabane, mme dintlha tsohle di utulutswe ka botlalo. -O araba potso ka botlalo le ka tsela e babatselhang. -O meketela ka dintlha tsa utlwanhang tsa mekela e fapaneng, mme o di tshelhetse ka tshwanaho ho hlaha sengolweng. -O boniswa kullwisiso e babatselhang ya motlala ona wa sengolwa. 	Phihlrello e Kgabane Matshwao a: 07	<ul style="list-style-type: none"> -Sebopeloh sa moqopo wa hae se hlalutswa ka kgabane. -Seleketela le qetelo di hlalutswa ka kgabane, mme di paka kullwisiso. -Mehopulo le dintlha di a saamela, mme di a hlalohanyeha. -Tshbediso ya puo, sehato le setaele di nepahetse mme di loketse sehato. -Mehlano e ontswe ka kgabane.
Kgato ya 5 Phihlrello e ntle 60-69% Matshwao a: 9-10	<ul style="list-style-type: none"> -O boetisa kullwisiso e tselheng mme o hlalosa potso hanlile ka tsela e kgabane. -Dikarabo tsa hae di a utlwanaha. -Tse ding tsa dintlha tseo a di hlalutsweng di na le moko, leha e se dintlha kaolela tse tselhditsweng ka tshwanaho. -O boniswa kullwisiso e ntle ya motlala ona wa sengolwa. 	Phihlrello e ntle Matshwao a: 06	<ul style="list-style-type: none"> -Sebopeloh sa moqopo se a utlwanaha, mme dintlha tsohle ka tselano. -Seleketela, qetelo le diratswana tse ding di hlalutswa ka tsela e nang le monahano. -Dintlha di hlalutswa ka tsela e ntle, mme di a utlwanaha. -Tshbediso ya puo, sehato le setaele di hlalutswa di hlalutswa ka tsela e nepahetse.
Kgato ya 4 Phihlrello e mahareng 50-59% Matshwao a: 8	<ul style="list-style-type: none"> -O boniswa kullwisiso e mahareng ya potso leha a sa utlwa dintlha tsohle ka botlalo. -Tse ding tsa dintlha di tshelhetse karabo ya hae ka tshwanaho. -Boholo ba tse ding tsa dintlha tsa hae di tshelhetse, leha bopaki e se bo kgodisang hakaalo. -O boniswa kullwisiso e mahareng ya motlala ona wa sengolwa. 	Phihlrello e mahareng Matshwao a: 05	<ul style="list-style-type: none"> -Ho na le bopaki ho seng bokae ba hore sebopeloh se moqopo se letatswe ka tshwanaho. -Moqopo o boniswa tlhophiso e mahareng, mme kgokahano ya dilemarana moqopong ka e mahareng. -Tshbediso ya puo, sehato le setaele di filhella ditlholo tsa motlalo. -Puopu ya diratswana bohoko ke e nepahetse.
Kgato ya 3 Phihlrello e fofo 40-49% Matshwao a: 6-7	<ul style="list-style-type: none"> -O boniswa boikhele bo seng bokae ba ho araba potso. -O boniswa kullwisiso e sa tselang hakaalo ya ho araba se boetwang. -Dintlha tsa hae ha di kgodise hakaalo, mme tlisoiso ke e fokotsohang ho tswa sengolweng. -O boniswa kullwisiso e tselhditsweng ya motlala ona wa sengolwa. 	Phihlrello e fofo Matshwao a: 04	<ul style="list-style-type: none"> -Sebopeloh se boniswa tlhophiso tsa moralo. -Mehlano ya dintlha ha e utlwanaha, mme ha e a hlalutswa ka tsela e e seng tlhalohanyo. -Diphoso tsa tshbediso ya puo di fokotse. Setaele le setaele di sebediswa ka tsela e tselhditsweng, mme ha di a fokotse sehato sa ho ngola motlala ona wa mosetseli. -Popopo ya diratswana ke e tselhditsweng.

Difupenweng tsa pampiri ena di se sebediswe ntle ho tumello

Phetla

Sesotho Puo ya Lapeng (HL)YP2

NSC – Memorandumo

13

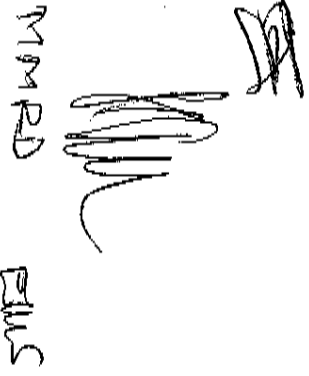
DBE/Pudungwana 2011

Kgato ya 2 30-39%	Phihlella e karotswana feela Matshwao a: 5	<ul style="list-style-type: none"> - Kullwisiso ya hae ya polso e Donahala e fokola haholo. - O tsamaya a phelaphela ditlha, a nne ka nako e magwe o tsamle lekoteng. - Ditlha tsa lae ha di bonitse kullwisiso e tatleng, mme ha di tsheletswe ho tswa sengolweng. - Kullwisiso ya hae ya sengolwa ke e fokolang haholo. 	Phihlella e karotswana feela Matshwao a: 03	<ul style="list-style-type: none"> - Sebopelo ha se a nawa ka tshwanelo, mme se nyolobetsa muelo wa seo a lekang ho se bua. - Diphoiso tsa tsheletswe ya puo le ya setaele di a sitisa, mme di nyolobetsa moelole ka hohlehlhe. - Sehalo ke setaele di sebedisitse ka tsela e fosahetseng, mme ha di a lokela sephelo. - Popo ya diratswana ke e fosahetseng.
Kgato ya 1 0-29%	Ha ho phihlella. Matshwao a: 0-5	<ul style="list-style-type: none"> - Karabo e koatsha e na le kamano le polso, empa ho thala ho tswisa seo a se hlakotse. - Lehla karabo tsa tse di na le kamano o liteng le polso, ditlha tsa hae ha di ulwisiselhe. - O aisa boitlako bo fokolang ba ho araba polso, empa ditlha tsa hae di hloka tsheletswe ho tswa sengolweng. - Kullwisiso ya hae ya molata ura wa sengolwa ke e fokolang haholo. 	Ha ho phihlella. Matshwao a: 0-2	<ul style="list-style-type: none"> - Ha ho bopaki bo lekanyeng ho bonatsang hore moqoro o ngoliswe ho ipapisitse le sebopelo. - Nohelano ha e bonitse hore o ulwisisa polso. - Ditlha di tshwara ka tsela e fokolang haholo, mme ditlha tsa hae ha di hlakanyeha le lefho. - Tsheletswe ya puo, e a fokola, setaele le sehalo di fosahetswe, mme diratswana le kgotlhanu ha di ya.

Matswao a ka sebediswang bakeng sa ho tsheletswe:

Makgetha a tekanyetso	Matswao	Senotlolo
Dikahare	15	Dik =
Sebopelo le Puo	10	S/P =
Matswao ohle	25	

Ditlupenweng tsa pampiri ana di se sebediswe ntle ho tumello

 MMRD
 PMS

Phella

EMW

Phetla

Ditlupeneng tsa pampiri ena di se sebediswe ntle ho tumello

ts'hwasa mophetwa wa sehlooho. matswedintsweke. Ka baka la poseaqheme ba hae, o t'heha maraba a tlang ho etsa hore bophelo ba mophetwa wa sehlooho bo rarahane bo be mohanyetsi/moiwantshi, bo etsa hore pale e tswele pele. Ke yena ya thusang ho hore a se ke a atleha bophelong. Boteng ba mophetwa enwa wa sehlooho. Ka ho fetisisa, moiwantshi o lokela ho thibela mophetwa wa sehlooho. Mosebetsi wa mohanyetsi ke ho lwants'hana kapa ho hanyetsana le mophetwa wa mohanyetsi/moiwantshi wa mophetwa wa sehlooho

inehla hore mapolesa a mo tshware. bolaya moratuwa wa hae. Mohla a neng a bolalle motho wa ho getela, o ile a Ramabanta. A tswele pele ho bolaya bohle ba ileng ba mo utlwisisa bohloko ka ho a nka lesesa leo ba neng ba se ba na le lona le Tseleng a le isa ha ntatemoholo la Tseleng, mme o tla bolaya e mong le e mong ya bileng le seabo lefung leo. O ile la Mohanuwa. Ka mora lefu la Tseleng Tsietisi o ile a ikana hore o tla phetisa lefu dinto tse ngata tse sa thabiseng. Qetellong Tseleng o ile a bolauwa ke lemuliwana ba ile ba etsa dikgolo. Ba ne ba nkela batho ding tsa bona ebile ba ile ba etsa Makgala, yaba ba a ar'hana. Qetellong o ile a ratana le Tseleng mme ka bobedi O ile a ratana le Mohanuwa ya ileng a mo etsesa mathathai ka ho ratana le

rangwanae a hana ka tsona. sesoeng moo o kgutlile a le mabifi a balla mafa a hae na rangwanae, empa thathwa ke leboto la sesole le ileng la mo kwetlisa mme mohlang a kgutlang batswadi ba hae ho ya ikgodisa hore efela yena e le wa ha Molakolako. A mme sena se ile sa etsa hore a be le moya wa boiphethetso. O ile a ya lebiling la Kotsi e fele e le batswadi ba hae na. Qetellong o ile a fumana nnete ya ditaba, etselatsa. Ha se a holahodile o ile a botsa nkgono Mantsoeng hore ebe ba ha neng di etsahala ho ne ho thwe ke yena ya di entseng ebile le batho ba mo Tsietisi o ile a hodiswa bohase, a sotlwa ke ba ha rangwanae. Tsohle tse mpe tse

Molapo. Kgauho Molakolako feela ba ha Kotsi ba ile ba mo fetola lebitso ba mo reha Tsietisi rangwanae Kotsi le mohatsae Mmamasonomane. Lebitso la hae la tswalo ke etsahalang kaha o kgwedi di tharo feela. Ngwana enwa o ile a hodiswa ke re kopana le yena phupung ya batswadi le bana babo, feela ha a tsebe se kotsing ya koloi, moo ho ileng ha hikahala ba lelapa labo kaofela. Ngwana enwa padi ena, re tsebiswa ka ngwana wa lesesa ya ileng a phonyoha ka sobana la nale Mophetwa wa sehlooho pading ya "Botsang Lebitla" ke Tsietisi. Selekeng sa

rona se tla fihla pheletsong ka ha diketsahalo tsa padi yohle di its'hethehile ka yena. qetellong ya yona. Ke eo e reng ha a ka nyamela kapa a hikahala, sengoiwa sa Mophetwa wa sehlooho ke eo re tsebiswang yena ho toha galong ya buka ho fihla

Mophetwa wa sehlooho

phelang le ha e le tsa boiqapelo. tsa bona di lokela ho ba tse kgolwehang, tse ka etswang ke batho ba nnete ba wa pale ya hae ka bona. Mabitso a bap'etwa le ona ke a boiqapelo feela diketsa Bap'etwa ke batho ba boiqapelo bao mongodi a ba sebedisang ho fetisa molaetsa

Selekela

POTSO YA 7: BOTSANG LEBITLA – KPD Maphalla

[Handwritten signatures and initials]
 Phetha
[Handwritten initials]

Difupenweng tsa pampiri ena di se sebediswe ntle ho tumello

- 8.5 (2) Ke Sekama Mololope. Ke e mong wa batho ba ileng ba bolaya Tseng/Tsietso o ne a iphetetsa polaong ya Tseng.
- 8.4 (1) Nkgono Mmantsoeng e ne e le motswalle wa motu Matsietso.
- 8.3 (2) Ke motho ya kgopa, ya legophe haholo, mme ha a kgotsotale pele a iphetetsa/ ha a tshaphale.
- 8.2 (2) Mohanuwa o ile a ba mahlo, yaba o se a sa tsotelle Tsietso mme a ratana le Makgaoa.
- 8.1 (1) Mohanuwa o kile a ratana le Tsietso/ e ne e le kgarebe ya Tsietso.

POTSO YA 8: BOTSANG LEBITLA - KPD Maphalla

[25]

(Motshwayi a baditse karabo ya mohlahlobuwa kaofela ho balla dintlha tse tsamaelanang le tse hahisitsweng mona.)

Mohanuwa o ile a phethisa tshetso ena ya hae ho Tsietso ka ho mmatlela dikebekwa tseo ileng tsa bolaya mosadi wa Tsietso e leng Tseng. Phetsoeng ya tsohle, Tsietso o ile a atleha ho bolaya Mohanuwa le lemuhana la hae.

A bolella Tsietso hore o fihlile habo mona e le ntya ya mokoto e nkgang e sa tsebeng le ho hlapa. A bolela hore o tla mmatlela dikebekwa tse tlang ho mo tsoma nyene le postu. A mo tshetso hore a ke ke a tseba phomolo moyeng hape a ke ke a ba a ratana le motho e mong lefatsheng.

Mohanuwa o ile a etsa mekutu e mehoro ya ho utlwisisa Tsietso bohloko bohlo. O ile a etsa geto ya hore o tla utlwisisa Tsietso bohloko bo lehlo hoo Mohanuwa a ileng a etsa geto ya hore o tla utlwisisa Tsietso bohloko le Tsietso masa-a-kokometse, a hahisa bonoha ba hae mme sena sa baka leholo le hana. Mohla Tsietso a neng a mmolella hore ha a mmatle, Mohanuwa o ile a bolella ngolla Tsietso lengolo leo a kopang hore a kgutlelane le yena feela Tsietso yena a Makgaoa a se a jahille Mohanuwa ka mora ho mo roba lengole, Mohanuwa o ile a wa Ramatlotlo. Mohanuwa o ile a be a se a ratana le Makgaoa, a jahla Tsietso. Ha Tsietso sesoeng, o ile a ya sebetse ha Ramatlotlo moo a ileng a ratana le moradi Mohanyetsi e mong eo re kopanang le yena ke Mohanuwa. Ka mora ho kgutla ha

re ka buang ka yena ke rangwana Tsietso e leng Kotsi. Kotsi o ile a nka tsohle tseo nta Tsietso a ileng a di siya ka tshetso ya hore o tla hodisa ngwanenwa, mme o tla mo neha ding tsa habo ha a se a hodile. Ha ngwana enwa a ntsa a hola ba ha Kotsi ba ne ba sa mo tshwara hantle. Ba ile ba ba ba dieha ho mo kenya sekolo. Bakeng sa hore ha Tsietso a se a hodile a kgutlissetse tsohle tsa batswadi ba hae, Kotsi o ile a hana ka tsona. Sena se ile sa baka qabang le kgohiano e kgolo pakeng tsa Kotsi le Tsietso hoo getellong Tsietso a ileng a ba a tshwara hobane o ile a thunya Kotsi.

Phella
[Handwritten signatures]

Difupeweng tsa pampri ena di se sebediswe ntle ho tumello

[25]
(2)

Mohopolo wa sehlooho ke ho re 'Tsa habo moshanyana ha di jewe, ha o di ja o di je o siya masapo'.
kapa sona senokwane/sekebekwa.
phediswa ka thata ho ka fetola semelo sa motho a getelle a fetohile selalome
Moaetsa wa sengolwa sena ke hore ka nako tse ding ditsholeho le ho

(3)

Mongodi o atlehile. Tsietso o ile a hleketswa bophelong ba hae, mme phelisoeng ya ditaba o ile a fenyala/dolaya bohle ba leng ba ba le seabo tsholehong le matswengyehong a hae le ha a sa ka a kgona ho fumana maruo ohle ao ntatae a leng a mo siela ona lefatsheng.

KAPA

Mongodi ha a atleha. Mokgwa oo Tsietso a leng a etsa kateng bakeng sa ho rarolla ditshita tseo a neng a tobana le tsona bophelong, ha se oo babadi ba neng ba lebelletse hore a ka o sebedisa. Tebello e kgolo e ne e le ya hore ha Tsietso a ntse a hola tlasa maemo a thata jwalo, o tla atleha bophelong mme e de moetapele wa popota, ka ha ebile ho hlalositse hore o ne a le bohale le ditshutong tsa hae.

(2)

E ne e ka fediswa ke ha Kotsi a ne a ka neha Tsietso tseo e leng tsa hae.

(2)

Kwetliso eo a e fumaneeng sesoeng e ile ya mo neha sebetse tseleng ya ho iphetisa.

(Tshwaya e le nngwe feela)

(2)

Pelo ya Tsietso e ile ya thatafatswa ke kgodiso e bohloko eo ba ha Kotsi ba leng ba mo hodisa ka yona.
E ile ya thatafatswa ke hore ba ha Kotsi ba ne ba hana ho mo neha tseo batswadi ba hae ba leng ba mo siela tsona ha ba ne ba hloka hata.
E ile ya thatafatswa ke polao e sehlooho ya Tseleng.

(2)

Ba ne ba palamititse monnamoholo veneng eo ba neng ba e utswitse ho Motjhesi. Eitse bakeng sa hore a ba lefe ranta eo ba neng ba e kopile, yaba o ntse a ba nonosetsa ka diranta tse mashome a mahano a re ha a na ranta eo ba e batlang. Tseleng o ile a phamola mokotlana oo monnamoholo a neng a o tshwere mme ba ya ka seshoba sa tshetele e neng e le ka moo.

(2)

Lebitla la Tseleng e ne e le mokotlana o sa tebang merung e kopaneng kwana moo ho seng motho ya tla tseba hore ho robetse mang moo, empa la Sekgutiong lona le ne le le letle le bile le hlalosa hantle hore ke bomang ba robetseeng biteng le/ho la Sekgutiong ho ne ho patilwe lelapa athe ho la Tseleng ho ne ho bolokilwe motho a le mong.

(2)

Tseleng o ile a tlisetse Tsietso diparo tsa baaki ba banna. Tsietso o ile a itswela a kopana le Tseleng hekenng ya sepetelele yaba ke ho phonyoha ha diparo tseo, a kgomaretsa ditedu tsa maiketsetso marameng a nto tsa hae.
(Ho tadingwe mohopolo wa sehlooho wa sehlooho wa ho ikgakanya)

MMS

Phetla

Dituperweng tsa pampiri ena di se sebediswe ntle ho tumello

Semelo sa Dibakiso

Dibakiso o tsebane le Diepollo nakong eo ba neng ba kena sekolo mmoho ba ithutela ho ba baoki, mme ba boela ba sebetsa mmoho sepetele sa Maseru sa Motumahadi Elisabetha. Dibakiso ke motso ya seng a lokolohile ditlamong tsa kgethollo ya merabe le ya mmala. O kgona ho amohele hore batho bohle ba a tshwana, mme ha ho ya tapaneng ho e mong.

le sesaqhame le mmamanyeta ya sebedisang setswalle Dikenkeng e ne e bile e le sa hae ho ja motswalle wa hae direthe. Mohla Diepollo a neng a ilo batla mmae Ha Rammolutsi, Dikenkeng o ile a fihla a ipotsisa hore o ya kae. Ka tiwale Diepollo o ile a mmolella athe o se a pheletse mohatla nku mashodu. Diepollo o ile a bona feela a se a tshwarwa ka baka la ditokomane tsane tseo a kileng a di isa ha Van Wyk Printing moo a ileng a thuswa ke Dikenkeng teng.

le a tshwarwe.

mohlanakana wa hae Moses hore a ile a behele sepolosa, mme Pontsho le yena a hore Pontsho o hokae. Sena o ne a se etsa hore a ile a kgone ho ya behela o ile a ba a fuputsa ka molamo wa Diepollo e leng Pontsho. O ile a botsa Diepollo Diepollo le Zebion, mme mohlanakana eo yena o ne a di isa sepoloseng. Dikenkeng leleme, o ne a ntse a tsebisa mohlanakana wa hae wa leaskari ka ditaba tsa lehabaphyio, leqitolo. O ne a anya Diepollo leleme. Ha a ntse a anya Diepollo, Ka lehakoreng le leng, Dikenkeng o hlahlala e le motso ya **hlokang botshepehi**, sa hae ho ja motswalle wa hae direthe. Mohla Diepollo a neng a ilo batla mmae Ha Rammolutsi, Dikenkeng o ile a fihla a ipotsisa hore o ya kae. Ka tiwale Diepollo o ile a mmolella athe o se a pheletse mohatla nku mashodu. Diepollo o ile a bona feela a se a tshwarwa ka baka la ditokomane tsane tseo a kileng a di isa ha Van Wyk Printing moo a ileng a thuswa ke Dikenkeng teng.

Semelo sa Dikenkeng

Dikenkeng ke mophetwa ya **tshija** ebile ke **phephetsane hloba se nkontong**. Diepollo o tsebane le Dikenkeng ka tshija. O ne a isitse lenane la bakudi ha Van Wyk Printing. O ne a batla hore lebitso la Mamamolete le tle le ngoiwe ka hodimodimo. Dikenkeng o ile a mo tshwasolla maemong ao a neng a ka iphumana a le ka hara wona a neng a ka mo kenya tebetebeng ya mathata. Eitse ha Mmasenk! Van Wyk a batla ho tseba hore ke mang ya neng a tshisitse lenane leo la bakudi ka ha le ne le sa tokela ho ba moo, Dikenkeng o ile a hlalosa hore motso eo o se a tswile ka lebenkeng mme o tsamalle. Feela Diepollo o ne a ntse a le teng ka lebenkeng ka moo. Dikenkeng o ne a mo sireletsa. Sena se hlalisa Dikenkeng e le motso ya nang le **botho bo botle** kaha ke mona o ne a thusa Diepollo. Hona ho ile ha mo tswela molemo ka ha setswalle sa hae le Diepollo se ile sa tiya.

Selekela

Semelo sa baphetwa se utlilwa le ho hlakiswa ke diketso le dipuo tsa bona. Diketso tsa baphetwa ke tsona tse hodisang, tse rarahanayang le ho lebisa pale sehlophong le mothipholong ho fihla pheletsong kapa tharollo le phethelong ya pale. Semelo sa baphetwa se ka arolwa ka mafapha a mabedi.

Ho na le baphetwa bao semelo sa bona se fetotetohang ho ya ka maemo a ditaba, bao maikutlo a bona a kgemang le maemo le dinako. Bana ke baphetwa bao re sa kgoneing ho ba hlalosa, ba tshija.

Ho boetse ho na le baphetwa ba sepapetwa/sephara. Bana ke baphetwa ba duang ba le ka mokgwa o le mong ho ya ho ile. Ha ba fetohle. Ho bile ho na le baphetwa bao re reng ke balwantshuwa, balwantshu le banamodi.

POTSO YA 9: DIEPOLLO - T Seema

MM20

Phetla

Emu

Dituperweng tsa pampiri ena di se sebediswe ntle ho tumello

The, ba ne ba sa di sebetisa hantle.

kapa

- 10.7 E, ba di sebeditse hantle. ✓
Ho ne ho tla ba le kgohlano e bakwang ke ho se dumellane ha ditumelo tsa bana bana. ✓
(2) (Tshwaya e le nngwe)
- 10.6 O ne a batla lebaka feela la hore Diepollo a se ke a iketla yaba o se a nyahatsa morero wa hae. A batla hore a tswele pele ka letsholo la ho batla batswadi ba hae/Ho bontsha hore batho ba nako le tikoloho eo, ba ne ba dumela boing. ✓
- 10.5 Diepollo o ne a tshetle Dikenkeng haholo, a mo phetela setuba sa hae ka ditaba tse amanang le ho nyamela ha monae Zebion Ramokgopa mme Dikenkeng yena o ne a nka ditaba tse na a di boelle mohlanankanae Moses eo e neng e le sehivela (*mpimpi*) sa mapolesa. ✓
(2)
- 10.4 A/ Kgethollo le kgatello ya semorabe ✓
(1)
- 10.3 Ba tsebane nakong eo Diepollo a neng a lile fetola lenane la mabitso a bakudi ba emetseng phumants'ho ya dit'ho tsa mmele ha Van Wyk Printing mme a batla hore lebitso la Mmamolete le be ka hodimodimo ho tloha nomorong ya makgolo a mabedi. ✓
(2)
- 10.2 Ke Motshweneng ✓
(1)
- 10.1 Ke kgaitse di ya Zebion Ramokgopa ✓
(1)

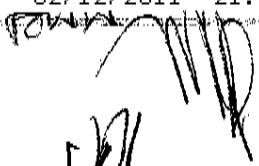

POTSO YA 10: DIEPOLLO - T Seema

[25]

Hona re ho bona ka hore a ratane le mohlanankana wa Molindia, ebile sena se ne se etsahala nakong eo dikamano tsa marato merabeng e tapaneng e neng e sa kgothalletse. O bontsha ho ba **sebet** ntlheng tse amanang le bophelo le semorabe.

Dibakiso o bile o hahella e le morwetsana ya **hlophang le ho mamela** batswadi ba hae. Ha batswadi ba hae ba hanana le dikamano tseo tsa hae tsa lerato le mohlanankana wa molindia, ha a ngangetse. O bontsha hore e ntse e le ngwana wa Mosotho ya tsebang hore batho ba baholo ba a hlophuwa, ka hoo o ikobela molao le ho bontsha tlhomp'ho ho baholo ba hae ka ho arohana le mohlanankana eo. Ka nako tse ding sena se shejwa e le letshwao la **botokodi** ka ha ke mona o ile a hloleha ho emela taba ya hae.

Dibakiso o boetse o bontsha hore ke motho ya nang le **lerato le setswalle sa mme**. Ha se leseaqhemme le leqito. O tseba hantle hore setswalle sa mme se lokela ho thewa hodima botshpehi, ke ka hona re bonang a bontsha ho tshaphahala setswalleng sa hae le Diepollo. Ha a fetohela, o dula a le jwalo setswalleng sa hae le Diepollo mme ka hoo o hahella e le mophetwa ya sephara, ya nthangwe.

 Phetla
 Ems

Dituperweng tsa pampiri ena di se sebediswe ntle ho tumello

[25]

(2)

10.14 Tebello e kgolo e ne e le hore e tla re ha Diepollo a fihla Rammulotsi, o tla tumana mmae mme ba phele harmonate, feela seo a se tumaning ke hore motho eo e ka nang yaba ke mmae o ne a hloka hale kgale. Leha ho le jwalo, o tumana bana babo bao a neng a sa tsebe hore o na le bona. ✓

(2)

10.13 Molaetsa o hlieng o totobetse ke o nnetatsang maele a reng 'Pelo ha e bolle', Sena se hlalosa hore leha ho nise ho bonahala hore Diepollo ha a na lehlohonolo la ho tumana mmae, ha a tele. O nise a tswela pele ho lateha mohlaanyana oo a o tumaning o mabapi le hore ho ka etsahala ebe mmae o Rammulotsi. ✓ (Mhopolo wa sehlooho ke hore Diepollo ha tele ho batlana le ba habo)

(1)

10.12 Ke kgohlano ya maikutlo kapa e ka hare. ✓

(2)

10.11 O ne a batla ho ya botsa malomae hore ke ka lebaka le eng a lieng a mo patela tse ding tsa ditaba tse amanang le bophelo ba hae, a bile a batla ho ya tumana dikarabo tse batsi mabapi le ho nyamela ha mmae. ✓

(2)

10.10 Leha kamano ena e sa hlaliswa ka ho otlooha pading ena, ho bonahala eka nkgono Motsokapere o ne a tswalana le Diepollo ka tsele e itseng kaha ke mona o ile a mo neha lebokosana le neng le kentse mangolo le sekotwana sa koranta ya kgale se neng se hlalosa ka mosadi ya lieng a siliswa lesaa habo lapeng hobane a sa ka a ntsheiswa bohadi bo feletseng. Koranta e ne e fana le ka tlhahisoleseding e itseng malebana le lesaa le lieng la siwa lapeng. Nkgono Motsokapere o ne a bile a tseba lebitso la Diepollo leha a sa ka a le boleliwa ke motho. ✓

(2)

10.8 Ke ne ke tla etsa seo ke se ratang se kgotsotsang nna monga ditaba ka ha ke na ya neng a tla be a tlo phele bophelo le molekane enwa eo ke mo kgethlieng ✓ (mhopolo wa sehlooho ke hore mohlahlobuwa a hlalise seo a neng a tla se etsa mapapi le ho hanelwa ho ba le dikamano le motho wa morabe / tumelo e sele)

(3)

Ke tokelo ya motho e mong le e mong ho ikgethela molekane eo a tlang ho phedisana le yena ho sa kgathaleletsehe hore ke wa tumelo/ morabe efe.

[Mots'wayi a shebisise karabo hantle ka ha mohlahlobuwa o tla sebedisa mantswa a mang]

Handwritten signatures and initials:
 PHETA
 ENMS

Dituperweng tsa pampiri ena di se sebediswe ntle ho tumello

Feela

Mafelo a beke a feta, mme ka Mantaha Dikela! a fumana lengo le tswang ho Tsekiso le mpoliang hore lerato le se le fedile. Dikela! o ile a utlwa bohloko bo sa tsweng mad, mme a lla ha bohloko feela Tsekiso ke ha a sa tsotelle sena. Sena sona se bontsha hore Tsekiso ke motho ya pelo e mpe, ya sa tsotelleng maikuto a motho e mong. Ho e na le hore Tsekiso a swabele ketso ena ya hae, o ne a tshetisa bana ba bang ba sekolo ka ho etsa Dikela! sephogo. Ho a hlaka hore Tsekiso ke motho ya soto, ya hlokanang mohau, ya inahanelang a le mong

Dikela! o ile a ngolla Tsekiso lengo moo a neng a kopa hore ba kopane ha sekolo se tswa, feela Tsekiso yena o ile a mo araba ka hara bana ba bang a mmolella hore ba kopane haufi le habo Mankikileng ha sekolo se tswa. Sena e ne e le ketso e tlotliang haholo ngwananeng ka ha ba ne ba tswa ho tsebisa ditaba tsa bona ka mangolo. Ha sekolo se se se tswile, Dikela! o ile a emela Tsekiso moo a tsweng a mo emele teng feela ha a ka a tla, yaba o emise ntata setala. Mona Tsekiso o hahella e le motho ya kgopo, ya ratang ho utlwa batho ba bang bohloko.

Ha ditaba di sa le motlating oo Tsekiso a gala mokgwa o sa tsebisa leng. Dikela! o ile a utlwa hore Tsekiso o hloa a bonwa le ngwanana e mong wa ka Sharpeville. Ka baka la ho tshapa mohlanakanae Dikela! a leka ho iphanya taba ena ho fihlela ka tsatsi le leng a ba a iponela yena ka mahlo a hae. O ile a bona Tsekiso a kgomarelane le ngwanana eo a mo tlaturese thekeng eka ngwanana o tla baleha. Mona Tsekiso o hahella e le motho ya hlokanang botshepahi.

Tsekiso ke mophetwa ya tshija. E ne e le mohlanakanana ya neng a kena sekolo le Dikela!. E ne e le mohlanakanana wa Dikela! ho fihlela ba ba ba fihla sehlopheng sa tshome moo ba neng ba se ba hlapohetswe eka ba utlwisisa taba ena ya bona ya ho ratana nahlowanyane. Lerato la bona le ne le tlele, ba tswa haholo mme ha ipaka hore taba ya bona e fihlele sehlopheng. Dikela! o ne a se bile a kgona ho mo hlolohelwa ha a ile habo Manyatseng. Sena se hahisa Tsekiso e le motho ya nang le lerato le botshepahi kgarebeng ya hae.

Semelo sa Tsekiso

Ho na le baphetwa bao semelo sa bona se fetotshang ho ya ka maemo a ditaba, dao maikuto a bona a kgemang le maemo le dinako. Bana ke baphetwa bao re sa kgone ho ba hlalosa, ba tshija. Ho boitse ho na le baphetwa ba sepapetwa/sepahara. Bana ke baphetwa ba duang ba le ka mokgwa o le mong ho ya ho ile, ba sa fetoheng. Ho bile ho na le baphetwa bao re reng ke balwantshuwa, balwantshi le banamodi.

Selekelela

Semelo sa baphetwa se utlwa le ho hlakiswa ke diketso le dipuo tsa bona. Diketso tsa baphetwa ke tsona tse hodisang, tse rarahanang le ho lebisisa pale sehlopheng le motlhopologong ho fihla pheletsong kapa tharollong le phelelong ya pale. Semelo sa baphetwa se ka arolwa ka matapha a mabedi.

POTSO YA 11: Mme – NP Make

Phetla

 EMS

Dituperweng tsa pampiri ena di se sebediswe ntle ho tumello

- 12.1 ○ ne a le komponeng moo ho dulang batho ba banna ba tiling moo ka mosebetsi ho tswa dibakeng tse fapaneng. ○ ne a ilo rekisa ditlohwana. (2)
- 12.2 ○ ile a tloia hang moo a neng a dutse teng, mme a holetsa Motokeng a mmolella hore o a mo tshwants'ha. (2)
- 12.3 ○ ile a e sheba e le ketso ya ho tella ha bana ba makeisheneng, yaba o mo araba a hae tle a bile a hlwentse ka mahlong. (2)
- 12.4 Motokeng o ile a makala, a sala a hototse mahlo feela a bile a se a utlwe hore Rakgadi o nts'e a bua le yena a reng kaha o ne a sa kgolwe hore lefatsheng mona ho na le batho ba tshaphalang jwalo ka bao. (2)
- 12.5 ○ ile a ratana le kgarebe e nngwe, mme o ne a sa kgathalle hore Dikeledi a ka mmona kaha o ne a tsamaya le yona pepeneneng moo a bonwang ke mang kapa mang. (2)

POTSO YA 12: MME - NP Maake

[25]

Ke motho ya **sa ikgantsheng**. Ha a se a thontodisitse Thollo sepathe sa hae sa tshelishene. Ka nako e nngwe Thollo o ne a bile a tla le metswalle ya hae.

Mofokeng haholo. ○ ile a mo neha tshelate ya hae kaofela mme sena se ile sa thabisa Thollo yona. Le jwale monga tshelate o ile a hahla, a fumanwa ke yena Dikeledi. Rakgadi hore e tla lahleha. ○ ne a ipoleletse hore ha monga tshelate a hahla, o tla mo neha Mofokeng, ha a ka e sebedisa. ○ ile a e isa bankeng ho ya e boloka a tshaba Rakgadi e ne e bile e le motho ya **tshaphalang**. Ha a se a tseba ka tshelate ya ka e. Dikeledi o ile a leka ho itshwasolla feela Rakgadi o ile a mo tshwabola ha hahleha ha bohloko a haelela Dikeledi, a mmoetsa hore o nkile tshelate e kaalo kaalo omany'a. A se pata athe Rakgadi o tla se thola. Ha a se thola, Rakgadi o ile a ile a tshaba ho bolella Rakgadi ka sona hobane a ne a tseba hore Rakgadi o tla mo ke motho ya **bohale** haholo. Ha Dikeledi a se a fumane sepathe sa Mofokeng, o

Dikeledi a neng a na le pelaele teng. ngwanabo ka lerato le kang ke wa hae. ○ ile a mo hodisa hantle mme ha ho moo Rakgadi o hahlela e le motho ya nang le **botho bo botle**. ○ ile a hodisa ngwana Rakgadi ke mophetwa ya **sepapetlwa/sephara**.

• Semelo sa Rakgadi

Dikeledi a sutalilwa ke bophelo, a terekana haholo. Tsekiso o ne a bile a le **kgopo** haholo. Dikeledi o ile a etsa phoso ya ho nahana hore motho ya neng a rometse batho ho tla kopa mohope wa metsi, ke Tsekiso. Sena se ile sa haeletsa Tsekiso hampe mme o ile a mo kgohlola ha bohloko nakong eo a neng a mo hlalose tsa hore yena ha e so romelle batho ho tla kopa mohope wa metsi habo Dikeledi. ○ ile a mmolella masa a kokometse mme

[Handwritten signatures and scribbles]

Phetla

Difupheng tsa pampiri ena di se sebediswe ntle ho tumello

[Handwritten initials]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA B:

25

[25]

(2)

(Tshwaya e le nngwe feela)

Mime o ile a siya ngwana hae Matatiele a tlllo batta monnae, ha a mo tumana a se a nyetse mosadi e mong, ha a sa itshwenya ka ho kgutlela morao ngwaneng / Re lebella hore ka le leng la matsatsi Mime le Thollo ba tla ke ba kopane le ha e ka ba setereng, feela seo ha se etsahale / Diseko o tumana bopaki ba hore Mime e ne e le mohatsa Thollo wa Matatiele, re lebella hore o tla ke a bue taba ena empa o a e bipa le yena. ✓✓

(3)

Ke ne ke tla mo hlokomela. ✓ Lebaka ke hobane haesale Mime a filha mona, o ne a na le kamano e ikgethang le Mimateboho mme Mimateboho o ne a se a mo nkile jwalo ka e mong wa leloko la hae, kahoo ho ne ho sa tlo nepahala hore a mo nyahlitse ka nako ya mahlonoko. Ke ne ke sa tlo mo hlokomela ke ne ka sa tlo mo thusa ha a hana ho a ngakeng/hore a se ke a shwela ho yena a sa mo tsebe ✓✓

(1)

C. Ya nang le lerato baneng ba seko. ✓

(1)

A/O se a mo nkile jwalo ka motswalle wa lelapa ✓

(3)

Ke nakong eo banna ba neng ba toha malapeng a bona metseng ya mahae ho tla metseng ya Gauteng hobane ba ne ba tlllo sebedisa malapa a bona. Banna bao hangata ba ne ba dula sebakeng seo ho neng ho thwe ke komponeng mme ho ne ho dula banna feela. ✓✓/Tlikollo ke ya metse setoropong mehla ke ya kajeno ho hiriswa dikamore, ho na le mejaho ya dipere

(3)

Nakong e mahareng/mathuleng mme tikoloho yona ke ya metsesetoropo. mosadi wa sebele. ✓✓

(3)

Ke mophetwa ya nthannngwe. ✓ Re mo tseba e le motho ya nang le pelio e mpe, ya sa thabeleng batho hohang. Lapeng ha hae e ne e le ha mmanfadialom. Ho ne ho se bonolo hore batho ba ka tshakela moo. Mime o dutse ha hae ho toha mohla a neng a filha motseng ona wa Sebokeng empa ka metsotso ya ho getela o ile a re Mimateboho a tlo mo lata hobane yena ha a batle hore Mime a shwelle ha hae. Ha a kgone ho bontsha kutwelobohoko ho motho ya makgatheng a leftu. / O buelitse Mimateboho kgalefong ya Batokeng ba Matatiele. O buile dinnete feela a ba bontsha hore ho ka mpa ho tshauwa yena phoso e seng Mimateboho/ O tshija o kgonne ho fetolwa ke maemo, ha pele a ne a tella, a sa kgathalle batho empa ka mora moo ya ba mosadi wa sebele. ✓✓

(2)

Ba ne ba hae tse tsewe ke taba ya hore Mimateboho o etsa boithatelo lapeng lena la Batokeng kaha ke mona o patela motho eo ba sa mo tsebenng lapeng la bona. Ba ne ba sa batle ho sheba motu oo ba sa mo tsebenng ✓✓

02/12/2011

Phetla

EMUS

Ditlaperweng tsa pampiri ena di se sebediswe ntle ho tumello

[25]

Ha Moremi le Dineo mohatsae ba fihla moo koloi ya Sefako e phethohetseng teng, ba ba tumane ba tshwasehile ka hara malwanglwahla a koloi. Sefako o ile a leka ho itlela ho Moremi, feela Moremi a mo phephetha. Miantwa yena o ile a kopa ho bona mmae, mme ha mmae a atamela ka kgopolo ya hore moradi o tlo ilela ho yena, o ile a sarelwa feela ha moradi a mmolelle hore a mmolaye kaha o ile a hloka kgalemelo ho yena.

Tharollo

Ha ditaba di sa eme jwalo, Miantwa o a ima. O bolella mmae mme eo o mo eletsa ka hore a bolelle Sefako taba ena. Miantwa o fela a etsa jwalo. Jwale, ka baka la hore Sefako o ne a e na le mosadi, o ile a ikemisetsa ho ikisa habo Miantwa ho ya tlalehela ntata Miantwa ka taba ena. Mohlomong motho a ka re o ne a sa batle ha ba habo Miantwa ba ka ya lapeng ha hae hobane mohatsae o ne a tla tseba hore o ntse a etsa tse sa lokang. Ha ba fihla habo Miantwa, Sefako o ne a sa tsebe hore Miantwa ke ngwana wa motswalle wa hae wa mosebetsing e leng Moremi. Ha Moremi a atamela koloi ya Sefako a re o tlo dumedis, Sefako ke ha a tlosa koloi ka lebelo le lehlo haholo hobane o ne a sa batle ho tobana le Moremi a bile a sa batle ha Moremi a ka bona hore o palame le mang. O balehile jwalo ho fihlela a ba a phethola koloi eo ba neng ba tsamaya ka yona.

Sehlooho

Lapeng ha Moremi bophelo ba teng bo se bo ntse bo iponahatsa hore mathata a phedisano le ho hloka kutlwano, a teng dikamanong tsa ba lelapa. Moremi o tshwere ka thata mme o kgalemela moradi wa hae Miantwa, feela mekutu le matsapa a hae kaofela a ho etsa hore moradi a kene tseleng hanthe di fokodiswa ke Dineo, mofumahadi wa hae. Dineo o dumella moradi ho etsa boithatelo. Miantwa o se a fihla lapeng ka mora nako. Ha ntatae a re o a bua mmae o di kena ka sehloho mme o bolella monna hore a kgaohane le ngwana. Mantswa a Moremi a wela fatshe. Dineo o thabela ditjhelete tseo moradi a mo fang tsona tse tswang ho Sefako.

Tharano

Diketsahalo tsa terama ena di gata hanthe thekelong moo re tsebisoang bapetwa mme di nyoloha le ho iphetola matlo ha dibapadi di ntse di kopana di buisana. Terameng ya *Mme Mpolaye* re tsebisoa Moremi le Sefako mme re ba tseba e le metswalle ebile e le basebetsimoho. Sefako ke monna ya ratang basadi haholo mme o se a ikgapetse morwetsana e mong wa mooki hona matsatsing ao.

Selekela

'Mme mpolaye' - J Radebe

POTSO YA 13: SEYALEMOYA - RH Mooketsi

KAROLO YA C: TSHWANTSHISO/TERAMA

Phetla

 EMS

Ditlaperweng tsa pampiri ena di se sebediswe ntle ho tumello

- 14.11 Ke hantle hobane seo Kotopi a neng a batla ho se etsa, se ne se sa loka mme Sebukung o ne a sa batle ho ikamahanya le diketso tsa ho bolaya le ho rella
 (3) Ha se hantle hobane mosadi o lokela ho ema le monna wa hae ka nako kapa tsohle. ✓✓
- 14.10 O ne a lora motho eo a leng a mo rella mme a sa kgone ho kgaleha hantle/Motho ya molaleng o ne a mo pokela. ✓✓
 (2)
- 14.9 Sehlooho sa terama ena se amana le ditaba tsa tshwantshiso ena hobane motho o ile a bolauwa le ho rellwa ke batho ba bang, mme sena se bolela hore batho ba ikarabellang lefung la motho enwa ba tla getella ba hlahetse pepeneng. ✓✓
 (2)
- 14.8 Di totobatsa nako ya kgale/sejwalejwale moo tswelopele e neng e so name, hobane batho ba sa ntsane ba dumela ditabeng tsa hore ditello di ka thusa ho tisa motho hore a tle a hlomphehe a be le leroo le lengata. Tlikoloho ke ya motse wa mahaeng e seng ya ditlopong, kaha ho ntse ho na le dibaka tse nang le meru. ✓✓
 (3)
- 14.7 Rampou o ne a le kamora hae mme a itokisetse ho hlaba motho enwa ka thipa ✓
 (1)
- 14.6 Wa ho rella motho eo Makau a tiang ho sebedisa dikarolo tsa hae tsa mmele hore a tise Kotopi mme ka ho etsa jwalo, Kotopi o tla ba le leroo le lengata ✓
 (1)
- 14.5 Ke kgohlano ya ka ntle hobane Sebukung o ne a hille a qwaketsana le monnae a batla hore a tlohele ho nna a matha le Makau empa monna yena a nganga. ✓✓
 (3)
- 14.4 Makau o ne a na le pelo e mpe ka ha ke moo o ne a kgona ho rella batho ebile a se na pelohlomohi ✓✓
 (2)
- 14.3 Ke hobane Makau e ne e le ngaka ya methokgo mme seo a neng a se dua batho ba ne ba se kgolwa hobane ba ne ba nahana hore o se senoletswe ke badimo. ✓✓
 (2)
- 14.2 Makau o ne a sa amane le Kotopi ka letho e se ba leloko le le leng. Makau o ne a tsebahala ka ditello mme ho se motho ya ratang ho amahannngwa le yena ✓✓
 (2)
- 14.1 Kotopi Boholo ba ditaba tsa terama ena di itshelehile ho yena. ✓
 (2)

Ha le thakgiswe

POTSO YA 14: SEYALEMOYA – RH Moeketsi!

MMB
Phetia
EAM

Difupeweng tsa pampri ena di se sebediswe ntle ho tumello
 teteke Morongwe mmoho le monna enwa hore ba getelle ba tswile tshobotsing.
 thekeng. Ba ne ba tahlwe hoo ba neng ba sa itsebe mabiso a bona. Molefi o ile a
 ne a le ka koling ya monna e mong mme mmoho ba ne ba sena le ha e le kgwele
 letsatsi le leng ya re ha Molefi a tswa mosebetsing a bona moholo. Morongwe o
 mperala hoo getellong Disebo le Morongwe ba ileng ba tshwarana ka matsoho. Ka
 kgoho ha e qhotsa ditsuonyana. Ha nako e ntse e tsamaya bophelo ba hla ba
 leoto. A bolella ba bohadi ba hae hore yena ha a tlela ho tla qhotsa bana jwalo ka
 Mohla Morongwe a neng a amohelewa lapeng la habo Molefi, o ile a hla a ntsha

iphirehelela Molefi mme getellong Molefi o ile a mo nyala.
 sepetele moo ka baka la kotso ya koloi eo a ileng a ba ho yona. Morongwe o ile a
 mooki sepetele mme o ile a teana le Molefi nakong eo Molefi e neng e le mooki
 Ho ba Molefi a hlolane le jwlane o ile a nkana le Morongwe. Morongwe e ne e le

lapeng.
 Mapeta yena o ne a phethisa tsa boloyi ba hae kwana Matotholeng ha Molefi a tle
 ho sona ka kantorong ya hae ba bile ba fatata methokgo ka kantorong eo.
 Bonngatane ba ne ba rokella meriana e nkgang hampetsetulong seo Molefi a dulang
 Ramatothele ba ne ba ntse ba butswela mathata a Molefi ka tshbediso ya dithare.
 Nakong ena yohle, monnamoholo Mapeta le mahlahana a hae bonngatane le

jwlane o na le ngwana.
 jwang. Molefi o ile a hlolane le jwlane mme a bolella ba habo ka taba ya hore
 Molefi a sebedsang teng mme a sa tsotelle hore Molefi o tla di tseba tseo kapa
 Molefi e leng Ngatane. O ne a ye a tihakela Ngatane hona dikantorong mane moo
 makatsang. Ho eketsa mathata le ho fetela, ke ha jwlane a ratana le motswalle wa
 Mokgwa oo jwlane a neng a buisa Molefi kateng, o ne o bontsha tello e
 Molefi o iphumanetse sona ha a ne a tihaketse jwlane moo a dulang teng.
 Sena jwlane eo o ne a mo patetse hore yena o na le ngwana le monna e mong. Sena

iponahatsa hore o entse phoso e kgolokgolo.
 ho nyala jwlane. O ile a ntshetsa jwlane mahadi feela kapelapele ha
 kgalema, Molefi o ne a sa batle ho utlwa letho. O ile a ngangella hore yena o batla
 hadikela ho di ja. Ha batswadi ba Molefi le metswalle ya hae ba ne ba mo
 jwlane. Eo e bile yona qaleho ya mathata a hae, hobane jwlane o ne a sa di
 o ne a re ha a ya ruteha. O ile a kgahlwa ke ya rutehieng jwalo ka yena e leng
 Ha ditaba di sa le mothating ona, Molefi a be a se a kwenehelela Montsheng, hobane

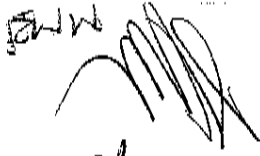

• **Tharano**

• **Selekela**
 Ditaba tsa terama ena di lelekele hantle mme re bona bophelo ba Molefi bo
 shebahala bo tsamaya hantle hobane o rutehiile ebile o hodisitse hantle. Lapeng
 habo ba phela ha monate mme le mosebetsi o sebedisa wa maemo. Molefi ke
 mohlankana ya dilemong tsa ho nyala mme o se a bile a na le eo a tshepisaneeng le
 yena, e leng Montsheng.

POTSO YA 15: HAESO MAFOTHOLENG – CJ Teiki

14.12 Mongodi o re senolela sehloholo sa terama ena nakong eo Kotopi a neng a
 phofa mme a bile a ntse a bua le seo batho ba bang ba neng ba sa se bone
 se bonwa ke yena feela. Ke moo mosadise o ileng a mmolella hore e bang
 Kotopi o bile le kabelo polaong ya Moletsana, sena se tla iponahatsa

[25]
 (2)

 Pheta

EMIS

Dituperweng tsa pampiri ena di se sebediswe ntle ho tumello

- 16.6 (2) Morongwe o ile a iponahatsa letsatsi la pele feela a fihla motseng hore ha se motho. O ile a hana ho apeswa ka mokgwa oo ngwetsi ya Mosotho e apeswang kateng mme a hana le lebitso la bohadi leo a neng a le fuwa ke ba habo Molefi. Getellong Molefi o ile a mo tumana a robetse le mona e mong ka kolong. /Tshusumetso ya ho hola Roma e etsa hore a hane ho bekwa jwale ka ha e le ngwetsi e ntha.
- 16.5 (2) Morongwe o holetse motseng wa Roma ha Matfowane moo ho neng ho na le dikolo le dikereke mme batho ba moo ba phela bophelo ba tswelopele. Moaparo le boitshwaro ba Morongwe ha di thabise. O nwa jwala mme o bile o ba le dikamano tse ding tse ka thoko le banna ba bang. Tsena di ne di sa etswe ke banana ba Matfoheng.
- 16.4 (2) O ile a hana ho nka keletso ya metswalle ya hae, le ba lelapa labo ha ba re a se ke a hlanohela Montsheng / O ile a hana keletso ya metswalle ya hae, mmae, kgatsediae le ya malomae ya ho ya batla thuso ngakeng ya methokgo ha ditaba tsa hae di nse di senyeha.
- 16.3 (2) O ne a fihla a itahisitse a etse eka o nwele ba Kgaeane atho o mpa a batla ho anya batho ba mona habo Molefi leleme hore a tie a tsebe hore o tla nyopisa merero ya bona jwang.
- 16.2 (2) Ke Montsheng. E ne e le ngwana ya holetseng Matfoheng, ya hlophang a bile a na le boitshwaro bo botle.
- 16.1 (2) O ile a lahla Montsheng, ngwana wa setsoha le pelo ya maobane, a ratana le jwalaane hobane o ne a re jwalaane o rutehile empa jwalaane eo o ne a na le ngwana, feela a patetse Molefi ebile o ile a ratana le motswalle wa Molefi, Ngatane.

POTSO YA 16: HAESO MAFOTHOENG – CJ Teieki

Sehlohlo
 Montsheng eo Molefi a lieng a mo nyahatsa sa mooko wa pere nakong e feleng o ile a tumana lenyalo, mme o ne a phela harmonate lenyalong la hae ka nako eo. Ka nako eo bophelo ba Molefi bona bo ne ba nse bo mpetala le ho feta pele. Morongwe o ne a re Molefi ha se monna ya tilieng kaha ke moo Molefi ha a nwe, ha a tsube. Yena Morongwe o ne a nwa jwala mme ka dinako tse ding o ne a sa tlhahise mosebetsing.
 Getellong ka baka la ditouwa Molefi o ile a ba a getella a se a tietse boya mmele wole.

[25]

Difupenweng tsa pampiri ena di se sebediswe ntle ho tumello

MMB

EMS

MATSHWA OHLA A KAROLO YA C: 25
MATSHWA OHLA A PAMPIRI ENA: 80

[25]

(3)

Bophele ba Molefi bo ile ba nka mothinya osele mme ba mpetala naholo. Babadi ba angwa ke ka moo Molefi a seng a le kateng mme sena se qholotsa moya wa genehele babading. ✓

16.12

O atlehile. ✓

(2)

Motho ya sa mameleng keletso ya baholo ba hae, le metswalle ya hae ya sebele, o getella a iphumana a wetsa kotsing e kgolo /Mianganga a ja monga ona/Ngwana mahanahojwetswa o bonwa ka dikgapa/Re ele hloko setso sa rona re se ke ra se nyahatsa feela. ✓

16.11

(3)

Ke dibapadi tse nang le dipelo tse mpe, bomaloma a fodisa. ✓ Ba kwetsetse Molefi lerumo ka kobong mme ba bile ba letufa ka katleho ya Molefi. ✓

16.10

(1)

C/ motshehetsi/mothusi ✓

16.9

(3)

Ho pepesetsa babadi se ka harehare pelong ya sebapadi/ Ho senola semelo sa sebapadi. ✓

16.8

(2)

Molefi o ile a hlanohela Montsheng a nyala bao a neng a nahana hore ba rutehile. Ba mo qhalia ka meleko yaba o a ikwahlaya ka ho lahla Montsheng ngwana sets'hoha le pelo ya maobane, /Molefi le ntatae ba ile ba hana ho mamela ha Kgoiwane, Mojabeng le Disebo ba ba eletsa ka hore ba ke ba ye ngakeng ya methokgo ho ya batla pheko ya lefu le neng le ja Molefi ho fihlela nakong eo letlalo la Molefi le se le tshwana le thithiboya./ Ke moo ho bonahlang hore Pitso o batla hore Molefi a sebediswe ke ngaka ya methokgo. ✓

16.7